

Omnibus biculturele Nederlanders 2026

KB, nationale bibliotheek & Stichting Lezen

M260059

Debbie Voshart
Astrid van Heerwaarden
André Kamphuis

30-7-2026

d.voshart@motivaction.nl
a.vanheerwaarden@motivaction.nl
a.kamphuis@motivaction.nl

Achtergrond

Begin 2026 heeft Motivaction opnieuw de omnibus biculturele Nederlanders uitgevoerd. In dit onderzoek worden vragen gesteld aan de vier grootste groepen Nederlanders met een migratieachtergrond. De vragen zijn afkomstig van verschillende opdrachtgevers. KB, nationale bibliotheek (hierna: KB) en Stichting Lezen deden samen mee met negen vragen.

Met deze negen vragen willen de KB en Stichting Lezen inzicht krijgen in de talen die deze vier groepen Nederlanders met een migratieachtergrond thuis spreken en lezen en de mate waarin zij gebruik maken van de bibliotheek. Daarnaast willen ze de wensen en behoeften van deze specifieke groepen in Nederland, met name als het gaat om het aanbod van niet-Nederlandstalige boeken en het meertalige aanbod voor kinderen, in kaart te brengen. In dit rapport worden de uitkomsten van het onderzoek weergegeven.

Wie zijn biculturele Nederlanders?

Dit zijn inwoners van Nederland die zelf, (één van) hun ouders of (één van) hun grootouders in een ander land

zijn geboren en die al lange tijd in Nederland wonen. In de context van dit onderzoek hebben we het over de vier grootste groepen biculturele Nederlanders qua herkomst: Nederlanders met Turkse, Marokkaanse, Surinaamse of Caribische achtergrond of met (groot)ouders met een van deze achtergronden.

Volgens het CBS beslaan deze groepen in Nederland (in absolute aantallen):

- Turks: 468.726
- Marokkaans: 433.337
- Surinaams: 367.771
- Caribisch: 197.449

Wat is een omnibusonderzoek?

Dat is een kwantitatief onderzoek met een vragenlijst waar verschillende opdrachtgevers een beperkt aantal vragen aan bijdragen. Omdat je de totale kosten van het onderzoek deelt is deze opzet relatief voordelig. We gebruiken in de omnibus biculturele Nederlanders een kostbare vorm van veldwerk. Door meerdere klanten te betrekken wordt dit type onderzoek toegankelijk voor meer organisaties.

Methode

Methode

Biculturele Nederlanders zijn vaak ondervertegenwoordigd in online onderzoeken. Ze melden zich minder aan voor online panels. Daarom moeten we iets beter ons best doen om ze mee te laten doen aan onderzoek. We doen dat door mensen op straat en in de horeca aan te spreken en te vragen of ze een vragenlijst willen invullen op een tablet. Dat doen ze in principe zonder dat iemand meekijkt, maar als het nodig is kan de interviewer iets toelichten of vertalen. De interviewer heeft dezelfde achtergrond als de mensen die worden gevraagd deel te nemen.

Steekproef

Er is een steekproef getrokken van ongeveer n=1.000 Nederlanders met een biculturele achtergrond uit de vier grootste herkomstgroepen: Turks, Marokkaans, Surinaams en Caribisch-Nederlands (TMSC). Elke groep bestond uit circa n=250 deelnemers in de leeftijd van 18 tot en met 75 jaar.

Bij een steekproef van deze omvang zijn nauwkeurige uitspraken mogelijk naar herkomst, gender, leeftijd, opleiding en regio. Bij het selecteren van deelnemers is ook steeds gelet op deze kenmerken.

Bij omnibusonderzoek beantwoordt iedere respondent vragen van een *selectie* van opdrachtgevers zodat de kwaliteit van de data kan worden geborgd en respondenten zo min mogelijk worden belast. Bij (te) lange vragenlijsten is de kans op, bijvoorbeeld, selectieve uitval of minder nauwkeurige antwoorden namelijk groter.

Binnen de totale steekproef is de vragenlijst van de KB en Stichting Lezen ingevuld door:

- n=257 Turkse Nederlanders
- n=271 Marokkaanse Nederlanders
- n=290 Surinaamse Nederlanders
- n=295 Caribische Nederlanders

Veldwerk

Het face-to-face veldwerk vond plaats in Amsterdam, Almere, Breda, Den Haag, Eindhoven, Enschede, Utrecht en Rotterdam. In deze 8 gemeenten woont bijna de helft van de totale TMSC-populatie.

We ondervroegen ook een referentiegroep, **n=701 mensen met een Nederlandse achtergrond*** van 18 tot en met 75 jaar, online via ons StemPunt-panel. Hiervan hebben n=507 de vragenlijst van de KB en Stichting Lezen ingevuld. Het veldwerk liep van 5 maart tot 28 april 2026.

Opzet rapport

Resultaten voor mensen zonder migratieachtergrond zijn in dit rapport niet opgenomen. Waar mogelijk worden de resultaten in dit rapport uitgesplitst weergegeven voor de verschillende groepen biculturele Nederlanders.

Wanneer de resultaten van (bepaalde) groepen biculturele Nederlanders statistisch significant verschillen ten opzichte van de rest van de steekproef, wordt dit aangegeven met **groene** of **oranje** markeringen (voor respectievelijk *over-* en *ondervertegenwoordiging*).

Conclusie

De biculturele groepen verschillen in bibliotheekbezoek en voor niet elke groep is het aanbod voldoende

- Biculturele Nederlanders verschillen in hun gebruik van de bibliotheek. Surinaamse Nederlanders bezoeken de bibliotheek het vaakst, Marokkaanse Nederlanders het minst vaak.
- Turkse en Marokkaanse Nederlanders geven juist relatief vaak aan dat zij de openbare bibliotheek nog nooit hebben bezocht. Voor deze groepen is de bibliotheek een minder vanzelfsprekende plek om te lezen, leren of informatie te vinden.
- Caribische Nederlanders geven relatief vaak aan dat het aanbod boeken over hun land of cultuur van herkomst onvoldoende is.

De sfeer heeft invloed op de ervaren verbondenheid met de bibliotheek

- Ook de ervaren verbondenheid met de bibliotheek verschilt duidelijk tussen de groepen. Turkse en Marokkaanse Nederlanders voelen zich minder vaak welkom in de bibliotheek. Surinaamse Nederlanders voelen zich juist relatief vaak welkom.
- Wanneer mensen zich niet welkom voelen, wordt vooral de sfeer in de bibliotheek genoemd als reden. Bij Turkse Nederlanders speelt daarnaast relatief vaak mee dat de Nederlandse taal moeilijk is.

Verschillen in thuistaalgebruik zijn duidelijk zichtbaar tussen biculturele groepen

- Biculturele Nederlanders verschillen onderling in hun taalgebruik thuis. Vergeleken met de andere groepen gebruiken Surinaamse en Caribische Nederlanders thuis relatief vaak Nederlands wanneer zij spreken, luisteren of lezen. Surinaamse Nederlanders gebruiken daarnaast ook relatief vaak Engels.

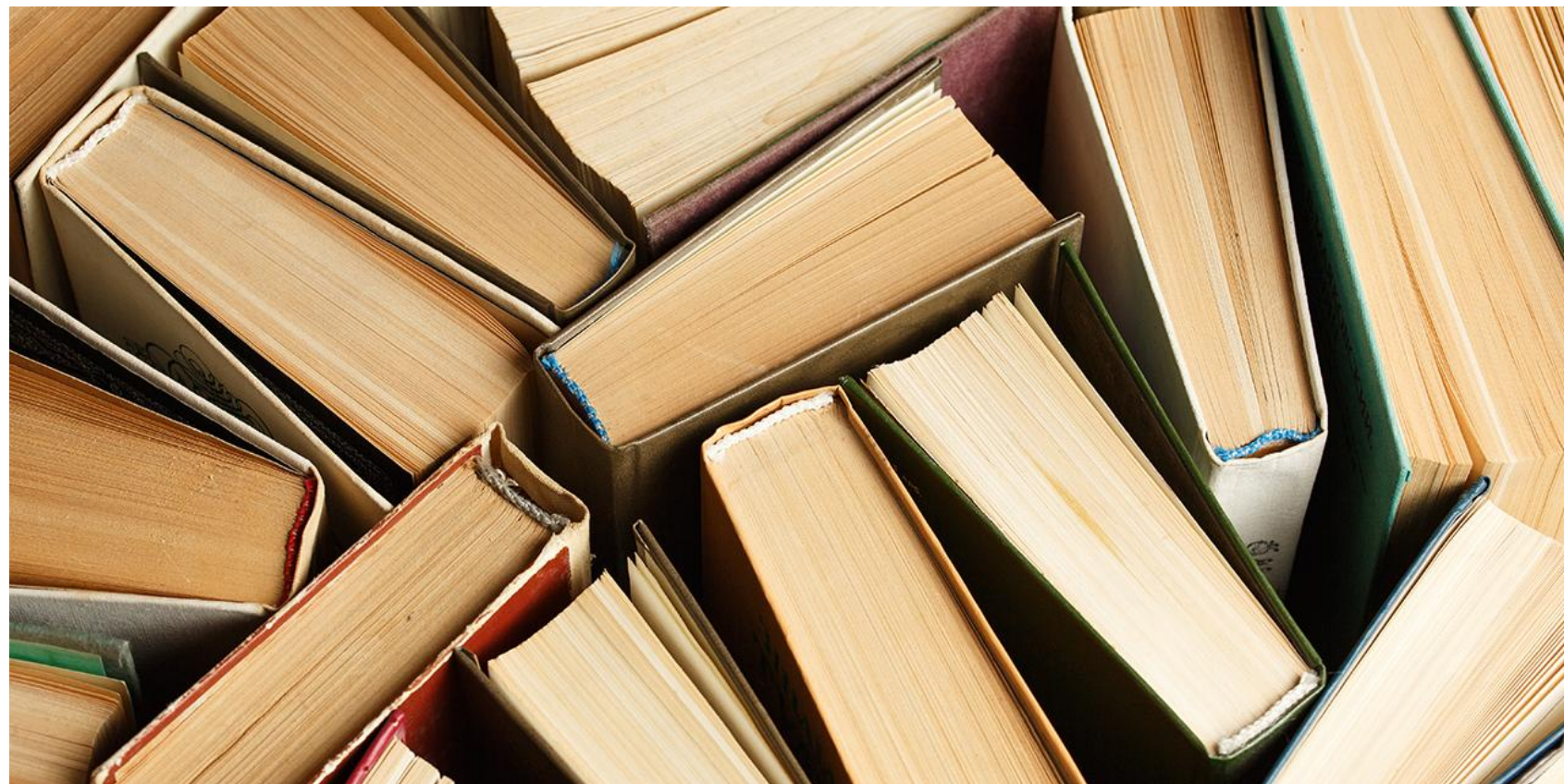
- Turkse en Marokkaanse Nederlanders gebruiken juist minder vaak Nederlands of Engels in deze situaties. Maar nog altijd een meerderheid van hen gebruikt (ook) Nederlands.
- Deze verschillen zien we ook terug in de interactie met kinderen. Turkse ouders spreken, luisteren en lezen minder vaak in het Nederlands met hun kinderen dan ouders uit de andere groepen, terwijl Caribische ouders juist relatief vaak Nederlands gebruiken.
- Een grote meerderheid van Turkse en Marokkaanse Nederlanders gebruikt desondanks ook Nederlands in contact met hun kinderen. Meer dan ze in contact met andere mensen doen.

Biculturele ouders helpen hun kinderen op verschillende manieren bij het leren lezen

- Vergeleken met de andere groepen, helpen Turkse Nederlanders hun kinderen vaker bij het leren lezen door hun kind een luisterboek te geven.
- Marokkaanse Nederlanders helpen hun kinderen relatief vaak door boeken te ruilen of te lenen via familie of vrienden.
- Bij Surinaamse en Caribische Nederlanders staat boeken cadeau geven op de eerste plaats als manier om hun kinderen te helpen met leren lezen.

Biculturele ouders verschillen ook in hun behoefte aan informatie over leesbevordering

- Turkse ouders hebben relatief vaak behoefte aan extra informatie over het leren lezen van hun kinderen, vooral aan praktische tips voor thuis, informatie over leesontwikkeling per leeftijd en uitleg over hoe school of kinderopvang met (voor)lezen omgaat.

Resultaten

Thuisituatie

Marokkaanse en Turkse Nederlanders praten minder vaak Nederlands of Engels met andere volwassenen dan de andere biculturele groepen

Nederlanders met een Surinaamse of Caribische achtergrond gebruiken vaker Nederlands wanneer ze praten met andere volwassenen dan de andere biculturele groepen. Surinaamse

Nederlanders spreken ook vaker Engels. Turkse en Marokkaanse Nederlanders praten minder vaak Nederlands of Engels met andere volwassenen.

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie?

(Basis – allen)

Praten met andere volwassenen (partner/familie/vrienden)

Turks (n=257)		Marokkaans (n=271)		Surinaams (n=290)		Caribisch Nederland (n=295)	
Nederlands	57%	Nederlands	71%	Nederlands	94%	Nederlands	92%
Engels	2%	Engels	1%	Engels	16%	Engels	8%
Turks	94%	Arabisch	18%	Sranantongo	54%	Papiaments	63%
Koerdisch	6%	Berbers/Tamazight	66%	Andere taal	0%	Spaans	4%
Andere taal	0%	Frans	4%			Andere taal	0%
		Andere taal	1%				

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Marokkaanse en Turkse Nederlanders gebruiken minder vaak Nederlands of Engels om te luisteren dan de andere biculturele groepen

Nederlanders met een Surinaamse of Caribische achtergrond gebruiken vaker Nederlands of Engels om te luisteren dan de andere biculturele groepen. Turkse en Marokkaanse Nederlanders luisteren minder vaak in het Nederlands of Engels.

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie?
(Basis – allen)

Luisteren (televisie/radio/liedjes/etc.)							
Turks (n=257)		Marokkaans (n=271)		Surinaams (n=290)		Caribisch Nederland (n=295)	
Nederlands	58%	Nederlands	70%	Nederlands	97%	Nederlands	97%
Engels	6%	Engels	1%	Engels	32%	Engels	33%
Turks	93%	Arabisch	28%	Sranantongo	37%	Papiaments	41%
Koerdisch	4%	Berbers/Tamazight	61%	Andere taal	1%	Spaans	5%
Andere taal	0%	Frans	5%			Andere taal	0%
		Andere taal	1%				

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Marokkaanse en Turkse Nederlanders gebruiken minder vaak Nederlands of Engels om te lezen dan de andere biculturele groepen

Nederlanders met een Surinaamse of Caribische achtergrond lezen relatief vaak in het Nederlands. Surinaamse Nederlanders lezen ook vaker in het Engels. Turkse en Marokkaanse

Nederlanders lezen minder vaak in het Nederlands of Engels.

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie?
(Basis – allen)

Lezen (boeken/websites/apps/etc.)							
Turks (n=257)		Marokkaans (n=271)		Surinaams (n=290)		Caribisch Nederland (n=295)	
Nederlands	57%	Nederlands	69%	Nederlands	97%	Nederlands	98%
Engels	5%	Engels	0%	Engels	21%	Engels	14%
Turks	85%	Arabisch	28%	Sranantongo	29%	Papiaments	31%
Koerdisch	3%	Berbers/Tamazight	55%	Andere taal	0%	Spaans	3%
Andere taal	0%	Frans	3%			Andere taal	0%
		Andere taal	1%				

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

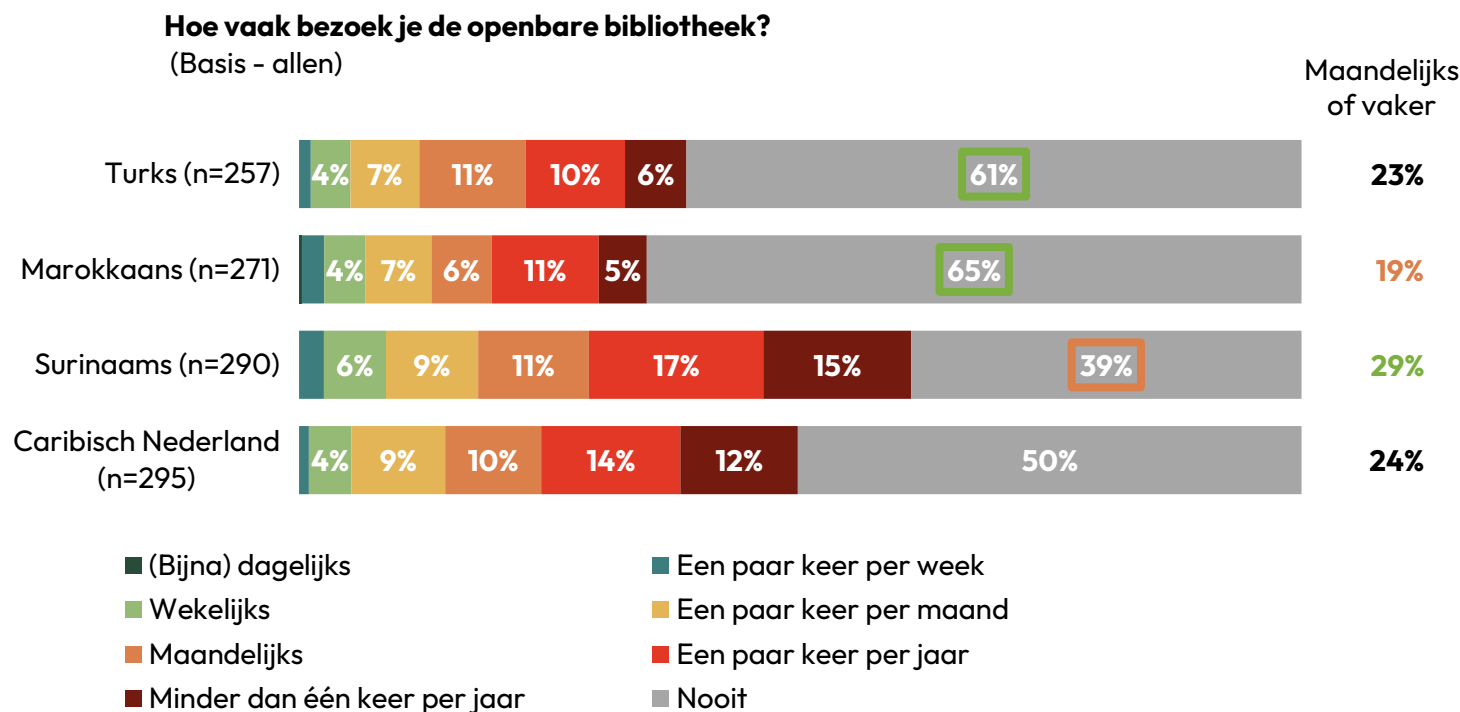

Resultaten

Gevoel bij de bibliotheek

Het gebruik van de openbare bibliotheek is hoger onder Surinaamse Nederlanders en lager onder Marokkaanse en Turkse Nederlanders

Nederlanders met een Turkse of Marokkaanse achtergrond zijn vaker nog nooit in de openbare bibliotheek geweest. Surinaamse Nederlanders bezoeken de openbare bibliotheek het meest.

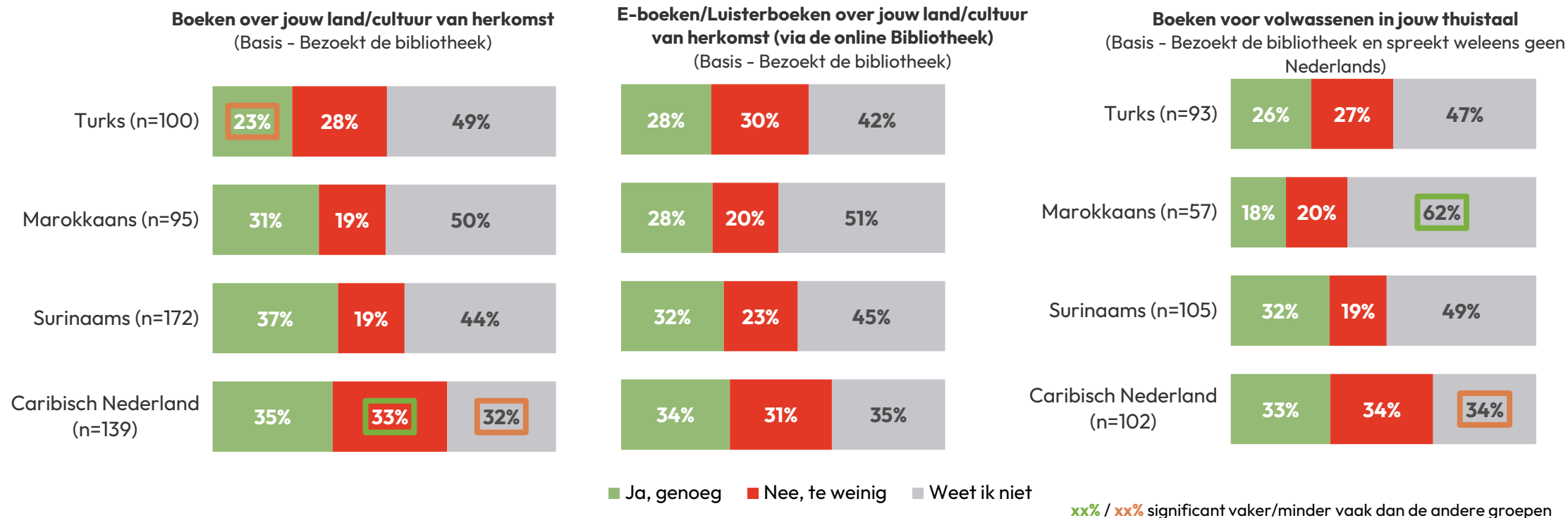
xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Caribische Nederlanders missen vaker cultureel herkenbare boeken in de bibliotheek vergeleken met de andere biculturele groepen

Nederlanders met een Caribische achtergrond vinden vaker dat de bibliotheek te weinig boeken heeft over hun land/cultuur van herkomst. Turkse Nederlanders vinden minder vaak dan de andere biculturele groepen dat de bibliotheek genoeg boeken heeft over hun

land/cultuur van herkomst. Marokkaanse Nederlanders weten vaker niet of hun bibliotheek voldoende boeken in hun thuistaal heeft.

Heeft jouw bibliotheek voldoende van de volgende soorten boeken?

Lezen en schrijven is voor elke biculturele groep het meest interessante onderwerp

Lezen en schrijven staat voor elke biculturele groep op de eerste plek. Turkse Nederlanders noemen vaker: Nederlandse taal, Media en online, Werk zoeken en solliciteren, Gezondheid, opvoeding en veiligheid en Inburgering en leven in Nederland. Surinaamse Nederlanders

noemen vaker: Lezen en schrijven, Vrije tijd en hobby's, Digitale overheid, Digitale vaardigheden, Kunst en cultuur, Activiteiten voor volwassenen in meerdere talen, Hulp bij juridische vragen en Samenleving en democratie.

Welke van de onderstaande onderwerpen/thema's zou je interessant vinden om voor naar de bibliotheek te gaan (bijvoorbeeld voor een activiteit of cursus)?

(Basis – allen) *Top 10*

Turks (n=257)		Marokkaans (n=271)		Surinaams (n=290)		Caribisch Nederland (n=295)	
1. Lezen en schrijven	15%	1. Lezen en schrijven	17%	1. Lezen en schrijven	22%	1. Lezen en schrijven	14%
2. Vrije tijd en hobby's	14%	2. Digitale overheid	14%	2. Vrije tijd en hobby's	21%	2. Vrije tijd en hobby's	12%
3. Nederlandse taal	11%	3. Vrije tijd en hobby's	11%	3. Digitale overheid	17%	3. Digitale overheid	12%
4. Media en online	11%	4. Digitale vaardigheden	9%	4. Digitale vaardigheden	13%	4. Digitale vaardigheden	8%
5. Werk zoeken en solliciteren	10%	5. Technologie	8%	5. Kunst en cultuur	10%	5. Geld en financiën	7%
6. Gezondheid, opvoeding en veiligheid	9%	6. Nederlandse taal	8%	6. Activiteiten voor volwassenen in meerdere talen	10%	6. Werk zoeken en solliciteren	6%
7. Digitale overheid	8%	7. Werk zoeken en solliciteren	7%	7. Hulp bij juridische vragen	9%	7. Media en online veiligheid	6%
8. Digitale vaardigheden	8%	8. Geld en financiën	7%	8. Geld en financiën	9%	8. Hulp bij juridische vragen	5%
9. Geld en financiën	7%	9. Inburgering en leven in Nederland	6%	9. Samenleving en democratie	9%	9. Activiteiten voor volwassenen in meerdere talen	5%
10. Inburgering en leven in Nederland	7%	10. Hulp bij juridische vragen	5%	10. Technologie	8%	10. Kunst en cultuur	5%

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Zie [bijlage](#) voor de omschrijvingen van de thema's

Turkse en Marokkaanse Nederlanders voelen minder binding met de bibliotheek dan de andere biculturele groepen

De ervaren verbondenheid met de bibliotheek verschilt tussen de groepen biculturele Nederlanders. Nederlanders met een Turkse of Marokkaanse achtergrond voelen zich minder welkom in de bibliotheek, Nederlanders met een Surinaamse achtergrond juist meer.

Onder biculturele Nederlanders die weleens een andere taal dan Nederlands spreken, vinden Nederlanders met een Surinaamse of Caribische achtergrond het belangrijker dat de bibliotheek boeken en activiteiten aanbiedt in hun thuistaal. Turkse en Marokkaanse Nederlanders vinden dit minder belangrijk.

Marokkaanse Nederlanders die weleens de bibliotheek bezoeken en weleens een andere taal spreken dan Nederlands, vinden minder vaak dat hun bibliotheek boeken in hun thuistaal heeft of activiteiten in hun thuistaal organiseert.

In hoeverre ben jij het oneens of eens met de volgende stellingen?

(Basis – Bezoekt de bibliotheek en spreekt weleens andere taal dan Nederlands)

% eens + zeer eens	Turks (n=93)	Marokkaans (n=57)	Surinaams (n=105)	Caribisch Nederland (n=102)
Mijn bibliotheek organiseert voldoende activiteiten in mijn thuistaal	51%	29%	42%	30%
Mijn bibliotheek heeft voldoende boeken in mijn thuistaal	49%	29%	43%	43%
Ik doe liever mee aan activiteiten in mijn thuistaal dan in het Nederlands	41%	31%	35%	35%
Ik vind het belangrijk dat de bibliotheek boeken en activiteiten aanbiedt in mijn thuistaal <i>[spreekt weleens andere taal dan Nederlands]</i>	23% <i>[n=247]</i>	12% <i>[n=198]</i>	44% <i>[n=179]</i>	46% <i>[n=209]</i>
Ik voel me welkom in de bibliotheek <i>[selectie: allen]</i>	45% <i>[n=257]</i>	40% <i>[n=271]</i>	68% <i>[n=290]</i>	52% <i>[n=295]</i>

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

De sfeer is een reden dat biculturele Nederlanders zich niet welkom voelen in de bibliotheek

Turkse Nederlanders noemen relatief vaak dat het Nederlands een moeilijke taal is als reden dat ze zich niet welkom voelen in de bibliotheek. Ook noemen ze vaker dat ze zich bekeken of

beoordeeld voelen door anderen. Het ervaren van een onprettige sfeer staat bij Nederlanders met een Marokkaanse, Surinaamse of Caribische achtergrond op de eerste plaats.

Wat is/zijn de belangrijkste reden(en) dat je je niet (echt) welkom voelt in de bibliotheek?

(Basis - Voelt zich niet welkom in de bibliotheek)

Turks (n=93) <i>*spreekt weleens geen NL (n=50)</i>		Marokkaans (n=84) <i>*spreekt weleens geen NL (n=38)</i>		Surinaams (n=53) <i>*spreekt weleens geen NL (n=29)</i>		Caribisch Nederland (n=104) <i>*spreekt weleens geen NL (n=27)</i>	
1. De Nederlandse taal is moeilijk voor mij	22%	1. De sfeer voelt niet fijn	12%	1. De sfeer voelt niet fijn	23%	1. De sfeer voelt niet fijn	21%
2. De sfeer voelt niet fijn	15%	2. Ik heb het gevoel dat de bibliotheek niet voor mij is	6%	2. Ik herken mezelf of mijn cultuur niet in de bibliotheek	9%	2. Ik ben geen lid van de bibliotheek	9%
3. Ik voel me bekeken of beoordeeld door anderen	11%	3. Ik herken mezelf of mijn cultuur niet in de bibliotheek	6%	3. Ik heb het gevoel dat de bibliotheek niet voor mij is	9%	3. Ik voel me bekeken of beoordeeld door anderen	8%
4. Ik ben geen lid van de bibliotheek	9%	4. De Nederlandse taal is moeilijk voor mij	5%	4. Ik vind het moeilijk om personeel om hulp te vragen	5%	4. Ik ben bang dat ik iets verkeerd doe	7%
5. Ik herken mezelf of mijn cultuur niet in de bibliotheek	7%	5. Ik ben geen lid van de bibliotheek	4%	5. Er is geen informatie beschikbaar in mijn thuistaal*	5%	5. Ik heb het gevoel dat de bibliotheek niet voor mij is	6%
6. Ik heb eerder een vervelende ervaring gehad	6%	6. Er is geen informatie beschikbaar in mijn thuistaal*	4%	6. Ik weet niet goed hoe de bibliotheek werkt	5%	6. Ik heb eerder een vervelende ervaring gehad	5%
7. Ik heb het gevoel dat de bibliotheek niet voor mij is	5%	7. Ik voel me bekeken of beoordeeld door anderen	4%	7. Ik heb eerder een vervelende ervaring gehad	5%	7. Ik herken mezelf of mijn cultuur niet in de bibliotheek	5%
8. Ik vind het moeilijk om personeel om hulp te vragen	5%	8. Ik heb eerder een vervelende ervaring gehad	4%	8. Ik ben bang dat ik iets verkeerd doe	4%	8. Ik vind het moeilijk om personeel om hulp te vragen	5%
9. Ik weet niet goed hoe de bibliotheek werkt	4%	9. Ik weet niet goed hoe de bibliotheek werkt	3%	9. Ik voel me bekeken of beoordeeld door anderen	3%	9. Ik weet niet goed hoe de bibliotheek werkt	5%
10. Ik ben bang dat ik iets verkeerd doe	3%	10. Ik ben bang dat ik iets verkeerd doe	1%	10. Ik ben geen lid van de bibliotheek	2%	10. Er is geen informatie beschikbaar in mijn thuistaal*	0%
11. Er is geen informatie beschikbaar in mijn thuistaal*	3%	11. Ik vind het moeilijk om personeel om hulp te vragen	0%	11. De Nederlandse taal is moeilijk voor mij	0%	11. De Nederlandse taal is moeilijk voor mij	0%

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Resultaten

Kinderen

Turkse Nederlanders spreken minder vaak Nederlands met hun kinderen dan de andere biculturele groepen

Turkse Nederlanders met kinderen spreken minder vaak Nederlands met hun kinderen dan juist meer Nederlands en Surinaamse Nederlanders spreken vaker Engels met hun kinderen. Nederlanders met kinderen met een andere achtergrond. Caribische Nederlanders spreken

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie?
(Basis – Heeft kinderen)

Praten met je kinderen

Turks (n=44)		Marokkaans (n=35)		Surinaams (n=32)		Caribisch Nederland (n=49)	
Nederlands	81%	Nederlands	88%	Nederlands	98%	Nederlands	100%
Engels	0%	Engels	0%	Engels	14%	Engels	3%
Turks	85%	Arabisch	13%	Sranantongo	38%	Papiaments	49%
Koerdisch	5%	Berbers/Tamazight	54%	Andere taal	0%	Spaans	2%
Andere taal	0%	Frans	0%			Andere taal	0%
		Andere taal	0%				

Belangrijk: door de lage n moeten de resultaten als indicatief worden beschouwd.

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Turkse Nederlanders luisteren minder in het Nederlands met hun kinderen dan de andere biculturele groepen

Turkse Nederlanders met kinderen luisteren minder vaak in het Nederlands of Engels met hun kinderen. Marokkaanse Nederlanders luisteren minder vaak in het Engels. Surinaamse en

Caribische Nederlanders luisteren vaker met hun kinderen in het Nederlands en in het Engels.

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie?
(Basis – Heeft kinderen)

Luisteren met je kinderen (televisie/radio/liedjes/etc.)

Turks (n=44)		Marokkaans (n=35)		Surinaams (n=32)		Caribisch Nederland (n=49)	
Nederlands	67%	Nederlands	92%	Nederlands	100%	Nederlands	97%
Engels	6%	Engels	3%	Engels	47%	Engels	58%
Turks	86%	Arabisch	20%	Sranantongo	16%	Papiaments	21%
Koerdisch	5%	Berbers/Tamazight	52%	Andere taal	0%	Spaans	6%
Andere taal	0%	Frans	13%			Andere taal	0%
		Andere taal	0%				

Belangrijk: door de lage n moeten de resultaten als indicatief worden beschouwd.

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Turkse Nederlanders lezen minder vaak voor in het Nederlands dan de andere biculturele groepen

Caribische Nederlanders met kinderen lezen vaker voor aan of samen met hun kinderen in het Nederlands, Turkse Nederlanders juist minder vaak. Surinaamse Nederlanders lezen vaker voor aan of samen met hun kinderen in het Engels.

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie? (Basis – Heeft kinderen)							
Voorlezen of samen lezen met je kinderen							
Turks (n=44)		Marokkaans (n=35)		Surinaams (n=32)		Caribisch Nederland (n=49)	
Nederlands	71%	Nederlands	92%	Nederlands	98%	Nederlands	100%
Engels	3%	Engels	0%	Engels	25%	Engels	6%
Turks	80%	Arabisch	11%	Sranantongo	13%	Papiaments	17%
Koerdisch	3%	Berbers/Tamazight	45%	Andere taal	0%	Spaans	3%
Andere taal	0%	Frans	0%			Andere taal	0%
		Andere taal	0%				

Belangrijk: door de lage n moeten de resultaten als indicatief worden beschouwd.

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie?

Basis – allen, n=257

Praten met andere volwassenen (partner/familie/vrienden)		Luisteren (televisie/radio/liedjes/etc.)		Lezen (boeken/websites/apps/etc.)	
Nederlands	57%	Nederlands	58%	Nederlands	57%
Engels	2%	Engels	6%	Engels	5%
Turks	94%	Turks	93%	Turks	85%
Koerdisch	6%	Koerdisch	4%	Koerdisch	3%
Andere taal	0%	Andere taal	0%	Andere taal	0%

Basis – Heeft kinderen, n=44

Praten met je kinderen		Luisteren met je kinderen (televisie/radio/liedjes/etc.)		Voorlezen of samen lezen met je kinderen	
Nederlands	81%	Nederlands	67%	Nederlands	71%
Engels	0%	Engels	6%	Engels	3%
Turks	85%	Turks	86%	Turks	80%
Koerdisch	5%	Koerdisch	5%	Koerdisch	3%
Andere taal	0%	Andere taal	0%	Andere taal	0%

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie?

Basis – allen, n=271

Praten met andere volwassenen (partner/familie/vrienden)		Luisteren (televisie/radio/liedjes/etc.)		Lezen (boeken/websites/apps/etc.)	
Nederlands	71%	Nederlands	70%	Nederlands	69%
Engels	1%	Engels	1%	Engels	0%
Arabisch	18%	Arabisch	28%	Arabisch	28%
Berbers/Tamazight	66%	Berbers/Tamazight	61%	Berbers/Tamazight	55%
Frans	4%	Frans	5%	Frans	3%
Andere taal	1%	Andere taal	1%	Andere taal	1%

Basis – Heeft kinderen, n=35

Praten met je kinderen		Luisteren met je kinderen (televisie/radio/liedjes/etc.)		Voorlezen of samen lezen met je kinderen	
Nederlands	88%	Nederlands	92%	Nederlands	92%
Engels	0%	Engels	3%	Engels	0%
Arabisch	13%	Arabisch	20%	Arabisch	11%
Berbers/Tamazight	54%	Berbers/Tamazight	52%	Berbers/Tamazight	45%
Frans	0%	Frans	13%	Frans	0%
Andere taal	0%	Andere taal	0%	Andere taal	0%

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie?

Basis – allen, n=290

Praten met andere volwassenen (partner/familie/vrienden)		Luisteren (televisie/radio/liedjes/etc.)		Lezen (boeken/websites/apps/etc.)	
Nederlands	94%	Nederlands	97%	Nederlands	97%
Engels	16%	Engels	32%	Engels	21%
Sranantongo	54%	Sranantongo	37%	Sranantongo	29%
Andere taal	0%	Andere taal	1%	Andere taal	0%

Basis – Heeft kinderen, n=32

Praten met je kinderen		Luisteren met je kinderen (televisie/radio/liedjes/etc.)		Voorlezen of samen lezen met je kinderen	
Nederlands	98%	Nederlands	100%	Nederlands	98%
Engels	14%	Engels	47%	Engels	25%
Sranantongo	38%	Sranantongo	16%	Sranantongo	13%
Andere taal	0%	Andere taal	0%	Andere taal	0%

Welke taal/talen gebruik jij thuis meestal in deze situatie?

Basis – allen, n=295

Praten met andere volwassenen (partner/familie/vrienden)		Luisteren (televisie/radio/liedjes/etc.)		Lezen (boeken/websites/apps/etc.)	
Nederlands	92%	Nederlands	97%	Nederlands	98%
Engels	8%	Engels	33%	Engels	14%
Papiaments	63%	Papiaments	41%	Papiaments	31%
Spaans	4%	Spaans	5%	Spaans	3%
Andere taal	0%	Andere taal	0%	Andere taal	0%

Basis – Heeft kinderen, n=49

Praten met je kinderen		Luisteren met je kinderen (televisie/radio/liedjes/etc.)		Voorlezen of samen lezen met je kinderen	
Nederlands	100%	Nederlands	97%	Nederlands	100%
Engels	3%	Engels	58%	Engels	6%
Papiaments	49%	Papiaments	21%	Papiaments	17%
Spaans	2%	Spaans	6%	Spaans	3%
Andere taal	0%	Andere taal	0%	Andere taal	0%

De manier waarop ouders hun kinderen helpen bij het leren lezen verschilt per herkomstgroep

Turkse Nederlanders helpen hun kind(eren) vaker bij het leren lezen door hen een luisterboek te geven. Marokkaanse Nederlanders helpen vaker door boeken te ruilen of te lenen van familie of vrienden. Nederlanders met een Surinaamse of Caribische achtergrond helpen hun kinderen bij het leren lezen het vaakst door een boek cadeau te geven.

Hoe help jij je kind(eren) met leren lezen? (Basis - Heeft kind(eren))

Turks (n=44)		Marokkaans (n=35)		Surinaams (n=32)		Caribisch Nederland (n=49)	
1. Je kind een luisterboek geven om naar te luisteren	27%	1. Boeken ruilen / lenen van familie of vrienden	40%	1. Boeken cadeau geven	36%	1. Boeken cadeau geven	37%
2. Het lezen tijdens de schoolvakanties stimuleren	26%	2. Naar de openbare bibliotheek gaan	31%	2. Aanmoedigen om te lezen	32%	2. Het lezen tijdens de schoolvakanties stimuleren	34%
3. Naar de openbare bibliotheek gaan	22%	3. Aanmoedigen om te lezen	29%	3. Naar de openbare bibliotheek gaan	25%	3. Naar de openbare bibliotheek gaan	30%
4. Aanmoedigen om te lezen	21%	4. Boeken cadeau geven	25%	4. Het lezen tijdens de schoolvakanties stimuleren	22%	4. Samen zelf (stil) een boek lezen	27%
5. Tips geven over boeken om te lezen	19%	5. Tips geven over boeken om te lezen	23%	5. Boeken ruilen / lenen van familie of vrienden	19%	5. Praten over (gelezen of voorgelezen) boek(en)	26%
6. Praten over (gelezen of voorgelezen) boek(en)	17%	6. Samen zelf (stil) een boek lezen	20%	6. Tips geven over boeken om te lezen	17%	6. Boeken ruilen / lenen van familie of vrienden	22%
7. Boeken cadeau geven	16%	7. Naar de boekwinkel gaan	14%	7. Samen zelf (stil) een boek lezen	16%	7. Je kind een luisterboek geven om naar te luisteren	18%
8. Naar de boekwinkel gaan	14%	8. Praten over (gelezen of voorgelezen) boek(en)	14%	8. Praten over (gelezen of voorgelezen) boek(en)	15%	8. Tips geven over boeken om te lezen	15%
9. Voorlezen uit een boek (papieren dan wel e-books)	14%	9. Voorlezen uit een boek (papieren dan wel e-books)	10%	9. Voorlezen uit een boek (papieren dan wel e-books)	15%	9. Naar de boekwinkel gaan	14%
10. Boeken ruilen / lenen van familie of vrienden	12%	10. Je kind een luisterboek geven om naar te luisteren	8%	10. Je kind een luisterboek geven om naar te luisteren	13%	10. Voorlezen uit een boek (papieren dan wel e-books)	13%
11. Samen zelf (stil) een boek lezen	11%	11. Het lezen tijdens de schoolvakanties stimuleren	7%	11. Naar de boekwinkel gaan	9%	11. Aanmoedigen om te lezen	10%
12. Door zelf (stil) een boek te lezen	11%	12. Door zelf (stil) een boek te lezen	7%	12. Door zelf (stil) een boek te lezen	6%	12. Door zelf (stil) een boek te lezen	9%

Belangrijk: door de lage n moeten de resultaten als indicatief worden beschouwd.

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Turkse Nederlanders hebben vaker behoefte aan extra informatie of ondersteuning dan de andere biculturele groepen

Turkse Nederlanders hebben vaker behoefte aan praktische tips om thuis te oefenen met lezen in het Nederlands en in de thuistaal, informatie over leesontwikkeling per leeftijd en informatie over hoe school of het kinderdagverblijf met (voor)lezen omgaat.

Caribische Nederlanders hebben vaker geen behoefte aan extra informatie of ondersteuning

Heb jij behoefte aan de volgende vormen van informatie of ondersteuning bij het leren lezen van je kind(eren)?
(Basis – Heeft kinderen)

	Turks (n=44)	Marokkaans (n=35)	Surinaams (n=32)	Caribisch Nederland (n=49)
Praktische tips om thuis te oefenen met lezen in het Nederlands	31%	19%	18%	9%
Praktische tips om thuis te oefenen met lezen in de thuistaal <i>[heeft kinderen en spreekt weleens geen Nederlands]</i>	22% <i>[n=44]</i>	15% <i>[n=28]</i>	4% <i>[n=23]</i>	5% <i>[n=40]</i>
Informatie over leesontwikkeling per leeftijd	30%	15%	11%	4%
Advies over leuke boeken voor mijn kind in het Nederlands	20%	12%	26%	18%
Advies over leuke boeken voor mijn kind in de thuistaal <i>[heeft kinderen en spreekt weleens geen Nederlands]</i>	21% <i>[n=44]</i>	11% <i>[n=28]</i>	14% <i>[n=23]</i>	20% <i>[n=40]</i>
Ondersteuning bij leesproblemen (zoals dyslexie)	12%	9%	20%	12%
Informatie over hoe de school of het kinderdagverblijf met (voor)lezen omgaat	19%	11%	0%	11%
Activiteiten voor ouders en kinderen in de bibliotheek	19%	20%	6%	16%
Hulp (aan huis) bij voorlezen (bijv. Voorleesexpress)	11%	5%	0%	7%
Ik heb geen behoefte aan extra informatie of ondersteuning	30%	46%	57%	61%

Belangrijk: door de lage n moeten de resultaten als indicatief worden beschouwd.

Stellingen thuistaal

Nederlanders met een Caribische achtergrond vinden het vaker belangrijk dat hun kinderen de thuistaal goed leren

In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

(Basis – Heeft kinderen en spreekt weleens een andere taal dan Nederlands)

% eens + zeer eens	Turks (n=44)	Marokkaans (n=28)	Surinaams (n=23)	Caribisch Nederland (n=40)
Ik vind het belangrijk dat mijn kind onze thuistaal goed leert lezen	55%	44%	67%	89%
Ik vind het belangrijk dat mijn kind onze thuistaal goed leert spreken	58%	36%	80%	90%
Voor school is het vooral belangrijk dat mijn kind thuis Nederlands spreekt	45%	36%	73%	92%
Op school of het kinderdagverblijf is er ruimte voor andere talen dan alleen Nederlands bij lezen en voorlezen	45%	37%	64%	77%
Als mijn kind goed leert lezen in de thuistaal, is dat ook goed voor het leren lezen in het Nederlands	41%	37%	53%	68%
Het spreken van mijn thuistaal helpt mijn kind bij het leren van taal	38%	42%	51%	68%
Ik twijfel soms of ik beter Nederlands of mijn thuistaal kan spreken met mijn kind	46%	29%	14%	22%
Ik ben bang dat mijn kind slechter Nederlands leert als ik mijn thuistaal gebruik	47%	28%	9%	21%

Belangrijk: door de lage n moeten de resultaten als indicatief worden beschouwd.

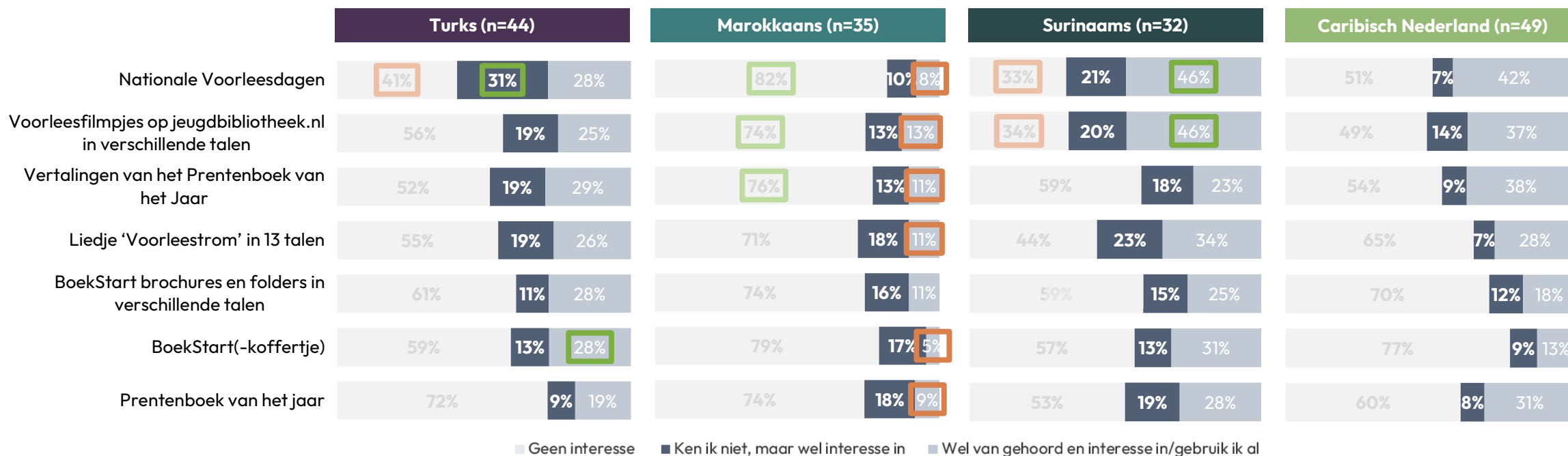
xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

Turkse Nederlanders zijn vaker onbekend met de Nationale Voorleesdagen, maar hebben hier wel interesse in

Nederlanders met een Turkse achtergrond zijn relatief vaak nog niet bekend met de Nationale Voorleesdagen, maar hebben hier wel interesse in. Het BoekStart(-koffertje) is onder deze groep juist relatief vaker al bekend en roept interesse op of wordt al gebruikt. Surinaamse Nederlanders zijn relatief vaak al bekend met de Nationale Voorleesdagen en de voorleesfilmpjes op jeugdbibliotheek.nl, of maken hier al gebruik van. Marokkaanse Nederlanders zijn juist minder vaak bekend met verschillende onderdelen van het bibliotheekaanbod en/of maken hier minder vaak gebruik van.

In hoeverre ben je bekend met het volgende aanbod van de bibliotheek?

(Basis - Heeft kind(eren))

Belangrijk: door de lage n moeten de resultaten als indicatief worden beschouwd.

xx% / xx% significant vaker/minder vaak dan de andere groepen

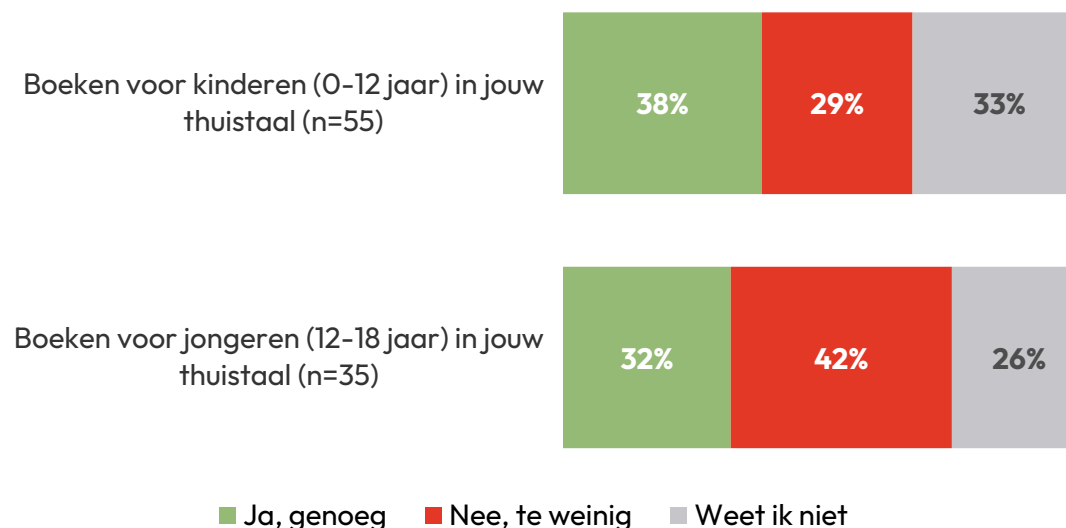
Drie op de tien biculturele Nederlanders vinden het aanbod kinderboeken in de thuistaal te beperkt voor 0- tot 12-jarigen, vier op de tien voor 12- tot 18-jarigen

Circa vier op de tien biculturele Nederlanders (38%) vinden dat de bibliotheek genoeg kinderboeken voor kinderen van 0 tot 12 jaar in hun thuistaal heeft. Drie op de tien (29%) vinden dat er te weinig kinderboeken zijn en een derde (33%) weet het niet.

Voor kinderboeken in de thuistaal voor kinderen van 12 tot 18 jaar is het beeld omgekeerd. Drie op de tien biculturele Nederlanders (32%) vinden dat de bibliotheek genoeg van dit soort kinderboeken heeft. Vier op de tien (42%) vinden dat er te weinig kinderboeken zijn en een kwart (26%) weet het niet.

Heeft jouw bibliotheek voldoende van de volgende soorten boeken?

(Basis – Biculturele Nederlander, bezoekt de bibliotheek, heeft kinderen in de desbetreffende leeftijdscategorie en spreekt weleens een andere taal dan Nederlands)

Belangrijk: door de lage n moeten de resultaten als indicatief worden beschouwd.

Bijlagen

Bijlage – Omschrijvingen onderwerpen/thema's die interessant zijn om voor naar de bibliotheek te gaan

De volgende omschrijvingen zijn in de vragenlijst getoond bij de verschillende onderwerpen/thema's:

Nederlandse taal (bijv. taallessen of oefenen met Nederlands)
Activiteiten voor volwassenen in meerdere talen (bijv. bijeenkomsten in je thuistaal)
Activiteiten voor kinderen in meerdere talen (bijv. voorlezen of bijeenkomsten in je thuistaal)
Lezen en schrijven (bijv. leesclub, schrijfcursus of ontmoeting met schrijvers)
Hulp bij juridische vragen (bijv. geldzaken, schulden of rechten)
Werk zoeken en solliciteren (bijv. hulp bij cv of sollicitatie)
Geld en financiën (bijv. belastingen, toeslagen of besparen)
Gezondheid, opvoeding en veiligheid (bijv. zorg, kinderen opvoeden of omgaan met problemen)
Inburgering en leven in Nederland (bijv. uitleg over Nederland of oefenen voor het examen)
Digitale vaardigheden (bijv. omgaan met computer, telefoon of internet)
Digitale overheid (bijv. DigiD, online zorg of internetbankieren)
Samenleving en democratie (bijv. verkiezingen, vrijheid en veiligheid)
Kunst en cultuur (bijv. film, muziek, tentoonstellingen of theater)
Technologie (bijv. AI, programmeren of 3D-printen)
Vrije tijd en hobby's (bijv. muziek, creatief bezig zijn of tuinieren)
Duurzaamheid en energie (bijv. energie besparen of milieu)
Media en online veiligheid (bijv. nepnieuws, social media en veilig internet)
Anders, namelijk...
Geen van deze

[*Terug naar de vraag*](#)

Bijlage - Onderzoekstechnische informatie, kwantitatief

Veldwerkperiode

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van 5 maart t/m 28 april 2026.

Methode respondentenselectie

De Nederlanders zonder migratieachtergrond zijn geworven uit het StemPunt-panel van Motivaction. De biculturele Nederlanders zijn op straat geworven via panel Dimension.

Incentives

De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek punten voor het StemPunt spaarprogramma ontvangen.

Weging

De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS.

Inschakelen externe leveranciers

Voor het uitvoeren van het veldwerk heeft Motivaction bij dit onderzoek gebruikgemaakt van de diensten van gespecialiseerde bedrijven.

Responsverantwoording online onderzoek

Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten.

Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden

Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tot tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Hetzelfde geldt voor schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten. Een uitzondering vormen beeld- en geluidsopnames van respondenten, deze worden ten hoogste 6 maanden bewaard.

Overige onderzoekstechnische informatie

Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst zijn op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever.

Bijlage - Ongewogen en gewogen data

Turkse Nederlanders

Leeftijd	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
18 t/m 34	173	38.5%	174	38.7%
35 t/m 49	140	31.2%	146	32.5%
50 t/m 75	136	30.3%	130	28.8%

Gender	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Man	231	51.4%	233	51.9%
Vrouw	218	48.6%	216	48.1%

Opleiding afgerond	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Hbo-bachelor, wo-bachelor, hbo-master of wo-master	35	7.8%	99	22.1%
Havo/vwo of mbo-2, -3 of -4	260	57.9%	185	41.3%
Geen opleiding, basisonderwijs, vmbo (beroepsgerichte leerweg) of mbo-1	154	34.3%	164	36.6%

Bijlage - Ongewogen en gewogen data

Marokkaanse Nederlanders

Leeftijd	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
18 t/m 34	177	38.6%	172	37.5%
35 t/m 49	143	31.2%	150	32.7%
50 t/m 75	139	30.3%	137	29.8%

Gender	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Man	232	50.5%	231	50.3%
Vrouw	227	49.5%	228	49.7%

Opleiding afgerond	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Hbo-bachelor, wo-bachelor, hbo-master of wo-master	22	4.8%	66	14.4%
Havo/vwo of mbo-2, -3 of -4	249	54.2%	193	42.0%
Geen opleiding, basisonderwijs, vmbo (beroepsgerichte leerweg) of mbo-1	188	41.0%	200	43.6%

Bijlage – Ongewogen en gewogen data

Surinaamse Nederlanders

Leeftijd	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
18 t/m 34	149	31.0%	145	30.2%
35 t/m 49	136	28.3%	137	28.5%
50 t/m 75	195	40.6%	198	41.3%

Gender	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Man	227	47.3%	227	47.2%
Vrouw	253	52.7%	253	52.8%

Opleiding afgerond	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Hbo-bachelor, wo-bachelor, hbo-master of wo-master	66	13.7%	118	24.6%
Havo/vwo of mbo-2, -3 of -4	251	52.3%	229	47.8%
Geen opleiding, basisonderwijs, vmbo (beroepsgerichte leerweg) of mbo-1	163	34.0%	133	27.7%

Bijlage – Ongewogen en gewogen data

Caribische Nederlanders

Leeftijd	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
18 t/m 34	192	41.6%	196	42.5%
35 t/m 49	123	26.7%	125	27.1%
50 t/m 75	146	31.7%	140	30.4%

Gender	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Man	222	48.2%	235	51.0%
Vrouw	239	51.8%	226	49.0%

Opleiding afgerond	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Hbo-bachelor, wo-bachelor, hbo-master of wo-master	29	6.3%	87	18.9%
Havo/vwo of mbo-2, -3 of -4	256	55.5%	253	54.8%
Geen opleiding, basisonderwijs, vmbo (beroepsgerichte leerweg) of mbo-1	176	38.2%	121	26.3%

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International bv

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

**meer zien
meer weten
meer betekenen**

motivaction
insights and strategy

Motivaction International bv

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl
www.motivaction.nl